



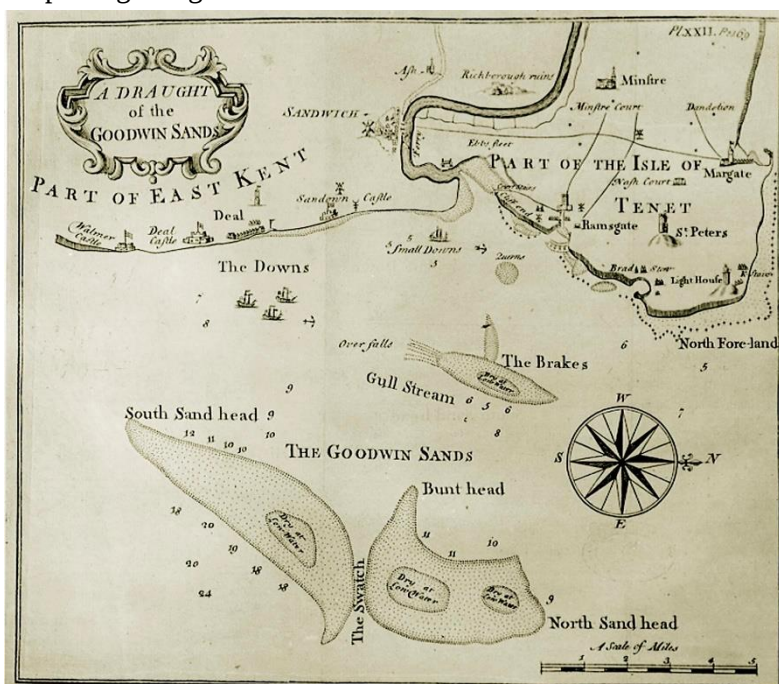
De oudste vermelding van export van bier in flessen komt uit Engeland (1660). Dat ging in wat we nu wijnflessen noemen maar wat in die tijd flessen voor algemeen gebruik waren en waarvan ‘the corks all should be fast tied with pack thread’. Wat voor avonturen die flessen konden meemaken wordt beschreven in onderstaand artikel dat wij met goedvinden van onze Engelse vrienden hebben overgenomen uit het tijdschrift ‘Antique Bottle Collector’ van augustus 2011.

Vertaling en bewerking: Johan Soetens

Op 19 oktober 1703 maakte de handelaar James Lansdown een rekening op voor Thomas Bowery, kapitein/eigenaar van de Oost-Indiëvaarder '*The Rising Sun*' die ons een goed inzicht geeft van wat er zoal aan bier geladen werd, namelijk '2 gros flessen ad. 3.0.0; draad en kurken, elf shilling; 30 gallons 12d bier ad. 1.10.0; 37 ½ gallons 10d bier', alles in vier kisten met sloten en hengsels. Verder liet kapitein Bowery inladen: 113 dozijn flessen bruin ale, 212 dozijn licht ale en 325 dozijn flessen 'small beer'. Het jaar daarop rustte hij de *Mary Galley* uit en daarin gingen 250 gallons gebotteld bier en 108 gallons gebottelde wijn. Dat het hier om glazen flessen ging en niet om stenen kruiken weten we uit een andere factuur van James Lansdown waarin hij vermeldt te hebben gekocht van '*Mr. Peter Hayle & Partners, glassmakers, 100 dozen quart bottles at*

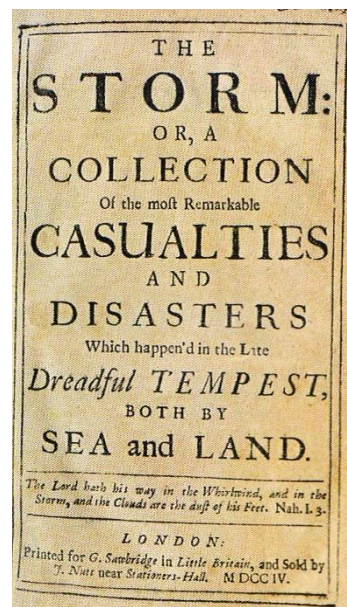
14 to the dozen'.

En zo lag dan de *Rising Sun* eind november 1703 voor de kust van Kent, tussen Dover en Ramsgate voor anker, gereed om naar de Oost te vertrekken maar wachtende op een gunstige wind. Het stormde al meer dan een week en overal langs de Engelse Oostkust schuilden de schepen tegen het slechte weer terwijl menig kapitein ongerust de gestaag dalende kwikkolom van de barometer gadesloeg. Zo lagen iets Noordelijker, bij Gravesend, vijf Oost-Indiëvaarders en een dertigtal kleinere handelsschepen en ook de *Rising Sun* had gezelschap van zusterschepen en zelfs van de complete Middelandsezeevloot onder commando van admiraal Sir Cloudesley Shovel. De zee hier, aangeduid als 'The Downs', werd geacht een veilige ankerplaats te zijn dankzij de beschutting door enkele zandbanken (the Goodwin Sands) en was de gebruikelijke verzamelplaats voor convooien naar Amerika en India. Op 27 november 1703 lagen hier 160 vaartuigen. Niemand aan boord van al die onrustig aan hun ankers rukkende schepen was echter voorbereid op de storm die Engeland treffen zou: de zwaarste in honderden jaren. Schepen werden van hun ankers gerukt, masten gingen overboord en vier van



admiraal Cloudesley Shovel's 'seventy fours' het standaard Engelse dubbeldeks oorlogsschip, zo genoemd naar het aantal kanonnen, strandden op de Goodwins en vergingen met man en muis. De *Rising Sun* verloor haar masten en ankers en dreef hulpeloos naar het Oosten maar werd door het opkomend tij over de zandbanken getild om uiteindelijk op de Hollandse kust te stranden. Daar werd zij opnieuw van masten en tuig voorzien en kon daarna eindelijk haar reis naar India beginnen met haar lading bierflessen intact. Een zusterschip was niet zo gelukkig, strandde op de Goodwins, zonk weg in de verradelijke zandlagen en werd vergeten. Niemand minder dan Daniel Defoe, de latere schrijver van 'Robinson Crusoe' wijdde in 1704 een boek aan al deze gebeurtenissen.

In de nacht van 31 januari naar 1 februari 1953 veroorzaakte een zware Noordwester storm, gecombineerd met springtij, een der grootste rampen uit de Nederlandse geschiedenis. 1800 mensen vonden de dood en meer dan 100.000 mensen werden dakloos maar ook in Engeland hield de storm huis met ruim 300 doden en 30.000 daklozen als resultaat. En op de Goodwins zandbanken sloegen de golven het zand weg rond een vergeten scheepswrak uit 1703. Na 350 jaar werden enkele kisten met gebotteld bier naar de Engelse kust gedreven. Het strand bij Walmer, even ten Noorden van Dover, lag vol rommel met o.a. zowel gave als gebroken vroeg 18^e eeuwse flessen. Een aantal daarvan waren zelfs nog gevuld maar werden helaas door strandjutters geopend. Een vijftal flessen werd gevonden



door een garnalenvisser die er één, ongeopend, verkocht aan Ivor Noël Hume. De inhoud bleek te bestaan uit bier, vermengd met zeewater. Later verwierf deze nog een tweede exemplaar dat hij schonk aan het Corning Museum of Glass, waar het, ironisch genoeg, tijdens de overstroming door de rivier in 1960 alsnog draad, kurk en inhoud verloor. Het lijkt geen twijfel dat deze flessen afkomstig waren van een schip dat op eenzelfde wijze geladen was als de *Rising Sun*, met de flessen bier veilig verpakt in stevige houten kisten met sloten en hengsels. Dat verklaart hun ongeschonden staat: er is geen sprake van enige algengroei. De hier afgebeelde fles uit ca. 1700, gevuld met bier en met de oorspronkelijke kurk en koperdraadsluiting is in bezit van de oorspronkelijke auteur en waarschijnlijk het enige exemplaar ter wereld.

November 27, 1703, the East Indiaman *Rising Sun* was riding her cables in the Downs in the company of 160 other merchant vessels as well as Sir Cloudesley Shovel's Mediterranean battle fleet. This part of England's East coast was the usual gathering ground for the India and America bound fleets, the seas being relatively calm, thanks to the Goodwin Sands: a sand barrier that became exposed during low tide. That night a terrible storm, the worst to sweep England in several hundred years, caused havoc among the fleet and swept the *Rising Sun*, that had lost her masts and anchors, straight across the sands and beached her in Holland. There she was refitted and, after a few months, could continue her voyage. Others were not so lucky and were shipwrecked on the Goodwins, settling in the unstable sands. Thanks to the fact that the master of the *Rising Sun* kept meticulous record of her cargo we know that she carried hundreds of bottles of beer, all corked and wired with copper wire and packed in chests with locks and hinges. In the night of January 31, 1953, a heavy storm caused terrible flooding in the Netherlands and also in England. More than 2000 people lost their lives, more than 100.000 their homes and on the Goodwin Sands the waves exposed, after 350 years, the hull of an East Indiaman that must have had a cargo similar to that of the *Rising Sun*. In the morning the beaches between Walmer and Sandown Castle were strewn with debris and among it were 18th century bottles, mostly broken, some intact and some still corked and wired. Two of those came into the possession of the original author, Ivor Noël Hume. Only one survived; probably the only 18th century filled beer bottle in the world.